

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	9
1. A Magyar Földrajzi Társaság Alföldi Bizottságának tevékenysége	11
1.1. Balatonkutatás – a Magyar Földrajzi Társaság első táj kutatása	11
1.2. Az Alföld kutatás céljainak és feladatainak kitűzése	14
1.3. Szervezet kialakulása és az első évek kutatásai	16
1.4. Észlelőhálózat kiépítése és alap kutatások	18
1.5. Gravitációs mérések a mélységi szerkezet megismerése céljából	20
1.6. Fizikai földrajzi, geomorfológiai és geológiai kutatások	24
1.7. Vándorgyűlések a kutatás szolgálatában	28
1.8. Régészeti és embertani kutatások	29
1.9. A világháború kitéréséig elért eredmények	31
1.10. Szénhidrogének kutatása	32
1.11. Alföld kutatás a világháború utáni években	34
2. A szegedi földrajzi és ásvány-földtani intézetek a két világháború között	41
2.1. Kolozsvári előzmények	41
2.2. Helyettesítés időszaka a Földrajzi Intézet élén	47
2.3. A Földrajzi Intézet fejlesztése	55
2.4. Ásvány-földtani Intézet személyi kérdései	67
2.5. Ásvány-földtani Intézet fejlesztése	75
2.6. Meg nem valósult struktúrafejlesztési tervek	77
3. Az Alföld kutatás Klebelsberg kultúrpolitikájában	83
3.1. Alföldfejlesztési program	84
3.2. A szegedi egyetem miniszteri támogatása	87
3.3. Klebelsberg támogatása és iránymutatása az Alföld kutatás számára	89
3.4. Az Országos Alföldi Bizottság szerepének miniszteri meghatározása	95
3.5. Klebelsberg Kuno Alföldpolitikájának utólagos megítélése	98
4. A Szegedi Alföldkutató Bizottság felállítása, szervezete, folyóiratai	101
4.1. Előkészületek folyamata	101
4.2. A bizottság hivatalos megalapítása	103
4.3. A Szegedi Alföldkutató Bizottság szervezete	106
4.4. A szakosztályok 1928-ban meghirdetett programjai	107
4.5. Az Országos Alföldi Bizottság szervezete	116
5. A bizottság táj- és környezetkutató tevékenysége	121
5.1. Táj- és környezetkutatás	121
5.2. Táj- és környezetkutatásban érintett szakosztályok	122
5.3. Az első év eredményei	127
5.4. Tájérténeti kiadványok	130

5.5. Ásvány-, földtani és paleontológiai kutatások	135
5.6. További meteorológiai kutatások – főként a mezőgazdaság szolgálatában	137
5.7. A természettudományi doktori értekezések tematikai megoszlása	141
6. A bizottság szociográfiai, nyelvészeti és folklorisztikai kutatásai	143
6.1. Kutatási előzmények az egyetemen	143
6.2. A szakosztály megalakítása	144
6.3. Népiünk és Nyelvünk folyóirat	146
6.4. Az 1930-as évek tevékenysége	150
7. A bizottság részvétele környezet- és tájálakítási programokban	155
7.1. Fehér-tói rizstermesztési kísérletek	156
7.2. A Fehér-tó halastóvá fejlesztése	163
7.3. Fehér-tói idegenforgalom és halászsárda	168
7.4. A Fehér-tó természetvédelme	171
7.5. Vadvizek elleni küzdelem	175
7.6. Kogutowicz Károly a Duna–Tisza köze délkeleti részén fellépő belvízveszélyről	185
8. A bizottság gazdasági és szociális programjai	193
8.1. Az ország gazdasági helyzete a vesztes világháború után	193
8.2. Elképzelések a válságból való kilábalásra	197
8.4. A tanyai vasút	202
8.5. A bizottság gazdasági tevékenységének megindulása	206
8.6. Gyümölcsstermelés fokozása	208
8.7. Exportrakodó és gyümölcscsomagoló kérdése	226
8.8. Burgonyatermelés	230
8.9. Baromfitenyésztés	234
8.10. Tanyafejlesztés – mintatanyák	236
8.11. Vasúti tarifapolitika	240
8.12. Személyes összefoglalás	242
8.13. Korabeli értékelés	243
9. A bizottság népművelési és egészségügyi programjai	247
9.1. Az analfabetizmus felszámolása és az iskolán kívüli népművelés	247
9.2. A bizottság hatása az egyetemi hallgatókra	250
9.3. Elismerés országos kongresszus alkalmával	253
9.4. Együttműködés katolikus egyetemi ifjúsági egyesülettel és mozgalommal	254
9.5. Közegészségügyi program	257
10. A bizottság részvétele idegenforgalmi és reklámprogramokban	263
10.1. Tanyakiállítás – 1932	263
10.2. Szegedi Hét – 1933	269
10.4. Téli gyümölcskiállítás – 1933	275
10.5. Halászati és gyümölcskiállítások – 1934	276
10.6. Őszi gyümölcskiállítás – 1936	277
10.7. Összegzés, értékelés	278

11. Az Alföldi Tudományos Intézet kutatásai	279
11.1. A bizottság újjászervezése	279
11.2. Egyetemszervezési háttér	281
11.3. Küzdelem Alföldkutató intézet felállításáért	285
11.4. Önálló intézet felállítása	287
11.5. Bartucz Lajos tevékenysége	289
11.6. Az utolsó évek kutatásai	294
Összefoglalás	305
Források és szakirodalom	307
A szerzőről	319